

STATISTIČKI STANDARDI ZA MJESEČNO ISTRAŽIVANJE O UGLJENU I KOKSU

I. OPĆI DIO

UVOD

Nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (DZS) uveo je višegodišnji projekt pod nazivom Energetske statistike Republike Hrvatske u Program statističkih istraživanja za 2003. radi harmonizacije hrvatske energetske statistike s europskom i osiguravanja pouzdanih pokazatelja o energiji hrvatskim ekonomskim i političkim činbenicima, Eurostatu i statističkim tijelima UN-a. Ovim projektom stvorene su pretpostavke za početak ustrojavanja hrvatske energetske statistike.

Unutar tog projekta DZS je izradio i ove statističke standarde radi ispunjavanja Eurostatova Mjesečnog upitnika o ugljenu i domaćih potreba. Podatke za ispunjavanje Upitnika DZS osigurava i iz obrada carinskih deklaracija za podatke o izvozu i uvozu za male uvoznike i izvoznike.

CILJ I PREDMET ISTRAŽIVANJA

Cilj ovih istraživanja jest dobivanje mjesečnih podataka o uvozu, izvozu, zalihama, isporukama i potrošnji ugljena i koksa pri velikim potrošačima prema metodologiji Eurostata i nacionalnim potrebama.

Mjesečnim istraživanjem o uvozu, izvozu, zalihama, isporukama i potrošnji ugljena i koksa (ERG-1U) prikupljaju se podaci u tri tablice, i to: a) tablici 1., podaci o uvozu i izvozu ugljena i koksa prema vrstama ugljena, državi podrijetla odnosno državi odredišta, količinama i ogrjevnoj moći, b) tablici 2., podaci o potrošnji i zalihama ugljena i koksa prema vrstama ugljena u tonama i GJ i c) tablici 3., podaci o isporukama po vrstama potrošača i prema vrstama ugljena i za koks ukupno u tonama.

STATISTIČKE JEDINICE

Statističke jedinice za ERG-1U jesu poduzeća ili dijelovi poduzeća koji se bave uvozom i izvozom ugljena i koksa ili su veliki potrošači navedenih goriva.

IZVJEŠTAJNE JEDINICE

Izveštajne jedinice jesu sva poduzeća odnosno pravne osobe koje obavljaju djelatnosti navedene pod statističkim jedinicama kao glavne ili kao sporedne djelatnosti i dužne su ispuniti onoliko obrazaca koliko u svom sastavu imaju statističkih jedinica.

OBUHVAT

Obuhvaćaju se po pravilu samo poduzeća koja pojedinačno sudjeluju u uvozu i izvozu s više od 1% ili troše više od 5% pojedine vrste ugljena ili koksa. Obuhvat će se vršiti prema adresaru statističkih jedinica ovog istraživanja, koji će načiniti Odjel statistike industrije i energije. Kao podloge za izradu adresara koristit će se Registar poslovnih subjekata (RPS) Državnog zavoda za statistiku (DZS) Republike Hrvatske, obrade carinske tarife i drugi izvori.

PRAVNA OSNOVA I METODA SNIMANJA PODATAKA

Istraživanja iz ovih statističkih standarda provode se prema Zakonu o službenoj statistici (NN, br. 103/03.). Obveza davanja podataka temelji se na člancima 35. i 38. (stavak 1.), a nedostavljanje podataka ili dostavljanje netočnih ili nepotpunih podataka propisanih ovim statističkim standardima povlači kaznene odredbe iz članaka 69. i 70. navedenog Zakona.

Izveštajne jedinice podatke dostavljaju na obrascu ERG-1U **najkasnije do 25. u mjesecu za prethodni mjesec**, ako Programom statističkih istraživanja Republike Hrvatske nije drukčije određeno. Izveštajne jedinice ispunjene obrasce dostavljaju izravno Državnom zavodu za statistiku, Odjel statistike industrije i energije, Ilica 3, p. p. 80, 10 000 Zagreb.

Obrasci koje ćemo dostavljati izvještajnim jedinicama ne moraju biti usklađeni s obrascima iz ovih statističkih standarda. Naime, u obrasce je unesen popis energenata koji se može relativno često mijenjati, a i izgled obrazaca zbog potreba obrade može se češće mijenjati pa zbog takvih promjena nećemo objavljivati nove statističke standarde. Bude li potrebno objaviti ćemo njihovu dopunu.

U pripremi je i elektronička verzija obrazaca pa kad ih u tom obliku završimo, bit će na raspolaganju izvještajnim jedinicama.

UPORABA, OBJAVA I ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Podaci prikupljeni ovim obrascima koristit će se za sastavljanje Eurostatova Mjesečnog upitnika o ugljenu, za izradu Statističke energetske bilance Republike Hrvatske i za dobivanje drugih pokazatelja nacionalne važnosti. Podaci iz ovog istraživanja objavljuvat će se u Statističkom ljetopisu Republike Hrvatske, statističkom izvješću Energetska statistika i priopćenjima.

DEFINICIJE

1. Definicije energenata

Kameni ugljen jest crni, zapaljiv, čvrst, organski fosilni sediment s donjom ogrjevnom vrijednošću većom od 24 MJ/kg u uvjetima bez pepela, s vlagom na temperaturi od 30 °C i relativnom vlagom u zraku od 96%.

«Lignito negro» proizveden u Španjolskoj također se smatra kamenim ugljenom.

Crni lignit jest zapaljiv, crni, organski fosilni sediment s donjom ogrjevnom vrijednošću manjom od 24 MJ/kg u uvjetima bez pepela, s vlagom na temperaturi od 30 °C i relativnom vlagom zraka od 96%.

Crni lignit nastao je u drugome geološkom razdoblju i vadi se po pravilu iz dubokih rudnika.

Ostali lignit jest zapaljiv, najčešće smeđi, organski fosilni sediment s donjom ogrjevnom vrijednošću manjom od 24 MJ/kg u uvjetima bez pepela, s vlagom na temperaturi od 30 °C i relativnom vlagom zraka od 96%.

Ostali lignit nastao je u tercijaru i uglavnom se dobiva iz površinskih kopova.

Koks

Koks je umjetno kruto gorivo dobiveno suhom destilacijom kamenog ugljena ili lignita uz potpuni ili djelomični nedostatak zraka.

2. Ostale definicije

Uvoz

Pod uvozom se podrazumijevaju količine energenata koje su prešle državnu granicu u Republiku Hrvatsku, bez obzira na to jesu li ocarinjene ili ne. Energenti u tranzitu kroz Republiku Hrvatsku ne iskazuju se u ovom obrascu ni kao uvoz ni kao izvoz.

Izvoz

Pod izvozom se podrazumijevaju količine koje su prešle državnu granicu iz Republike Hrvatske, bez obzira na to jesu li ocarinjene ili ne i jesu li vlasništvo hrvatskog rezidenta ili ne.

Gornja ogrjevna moć

Gornja ogrjevna moć jest sva toplina razvijena pri izgaranju nekog goriva.

Donja ogrjevna moć

Donja ogrjevna moć jest onaj dio ogrjevne moći koji dobivamo kad dimne plinove ohladimo samo do temperature iznad rosišta vodene pare (i para sumporne kiseline ako gorivo sadrži sumpor). Drugim riječima donja ogrjevna moć manja je od gornje ogrjevne moći za toplinu koja je utrošena na isparavanje vode i sumporne kiseline iz goriva ili vode nastale pri gorenju.

Javni proizvođači električne energije i topline

Javni proizvođači električne energije i topline jesu proizvođači koji električnu energiju i toplinu proizvode za tržište.

Samoproizvođači električne energije i topline

Samoproizvođači električne energije i topline jesu proizvođači koji električnu energiju i toplinu proizvode po pravilu za vlastite potrebe (dio proizvodnje mogu i prodavati).

II. OBRASCI I NAPUCI ZA NJIHOVO ISPUNJAVANJE

ERG-1U I NAPUCI ZA NJEGOVO ISPUNJAVANJE

Podaci o statističkoj jedinici za koju se ispunjava obrazac ERG-1U

U zaglavlju obrasca u prazno polje s oznakom «Mjesec» izvještajna jedinica upisuje redni broj mjeseca za koji ispunjava obrazac.

Pod a) "IME" (tvrtka) upisuje se u prvi redak puni naziv poduzeća (pravne osobe) odnosno naziv izvještajne jedinice. U istom retku u kućicu se upisuje matični broj iz Registra poslovnih subjekata (RPS) Državnog zavoda za statistiku (DZS) Republike Hrvatske. U drugi redak upisuje se naziv dijela poduzeća za koji se ispunjava obrazac ERG-1U, samo ako cijelo poduzeće nije predmet ovog istraživanja. U istom retku u kućicu unosi se brojčana oznaka dijela poslovnog subjekta (DPS) iz RPS-a DZS-a za koji se ispunjava obrazac ERG-1U.

Pod b) upisuje se sjedište statističke jedinice za koju se ispunjava obrazac ERG-1U, i to: u prvo polje naziv županije, u drugo polje naziv grada ili općine, u treće polje naziv naselja i u četvrto polje naziv ulice i kućni broj.

Tablica 1. Uvoz i izvoz ugljena

U tablici 1. iskazuje se uvoz ugljena i koksa prema vrsti ugljena, državi podrijetla i ogrjevnoj moći.

U prvom stupcu ove tablice u sva polja upisan je samo jedan broj koji označava broj tablice, drugu znamenku treba dopuniti sastavljač ove tablice, i to: za kameni ugljen «1», crni lignit «2», ostali lignit «3» i koks «4». U drugi stupac upisuje se naziv ugljena kako je navedeno, u treći stupac upisuje se «uvoz», u četvrti stupac upisuje se država podrijetla uvoza (za ugljen proizveden u Rusiji, a kupljen u Mađarskoj od mađarskog rezidenta u ovaj stupac treba upisati: Rusija), u peti stupac upisuje se donja ogrjevna moć i u posljednji stupac količina ugljena ili koksa u tonama. Ako poduzeće uveze nekoliko vrsta kamenog ugljena u promatranom mjesecu s različitim donjim ogrjevnim moćima ili iz različitih država podrijetla, tada treba za svaku donju ogrjevnu moć odnosno državu ispuniti po jedan red u ovoj tablici.

U pravilu Hrvatska nema izvoza ugljena, ali ako neki uvoznik za domaće tržište izveze dio već uvezenog ugljena, treba ga također prikazati u ovoj tablici. Razlika u prikazivanju u odnosu na uvoz je: a) u treći stupac upisuje se «izvoz» umjesto «uvoz» i u četvrti stupac upisuje se odredišna država izvoza umjesto države podrijetla. Sve ostalo vrijedi kao i za uvoz.

Ugljen u tranzitu kroz Hrvatsku nije predmet ovog istraživanja.

Tablica 2. Potrošnja i zalihe ugljena i koksa

U tablici 2. iskazuju se potrošnja i zalihe ugljena i koksa prema vrstama, navedenima u prvom i drugom stupcu ove tablice. U trećem i četvrtom stupcu iskazuju se potrošene količine u promatranom mjesecu u tonama odnosno GJ, a u petom i šestom stupcu iskazuju se količine na zalihima u tonama odnosno GJ pri uvoznicima i velikim potrošačima, stanje zaliha na kraju posljednjeg radnog dana promatranog mjeseca. Kao količine na zalihima uvoznici trebaju iskazati i zalihe kod drugih pravnih osoba ako ih one drže za njihov račun.

Tablica 3. Domaće isporuke ugljena i koksa

Tablicu 3. ispunjavaju samo uvoznici u kojoj uvezene količine prema zadanim vrstama ugljena i koksa (zaglavlje tablice) trebaju razvrstati po zadanim sektorima potrošnje (prvi i drugi stupac tablice).

Podaci o količinama u ovoj tablici iskazuju se u tonama i GJ (gigadžulima) bez decimala tako da se dio broja iza decimalnog zareza od 0,50 do 0,99 zaokružuje na jedan, a dio broja iza decimalnog zareza od 0,01 do 0,49 zaokružuje se na nulu (primjer: 43,50 t u obrazac se upisuje kao 44 t, a 43,49 t u obrazac se upisuje kao 43 t).

Podaci o donjoj ogrjevnoj moći u MJ/kg ili GJ/t iskazuju se brojem s dva decimalna mjesta (primjer: ogrjevna moć određene vrste ostalog lignita upisje se kao 18,72).